

EESTI POLITSEILEHT

Nr. 29

1. juulil 1922.

II. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — Igal laupäeval.
 Tellimise hind: aasta peale Mk. 800.—
 poole aasta peale 400.—
 weerand aasta peale 200.—
 Üksik number maksab Mk. 18.—

Aratellimised — järgmise kuu esimesest päewast.
 Toimetuse ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.
 Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kiulutuste hind:
 1/1 lehek. Mk. 3000.— | 1/1 lehek. Mk. 800.—
 1/2 150.— | 1/8 400.—
 1/3 100.— | 1/16 200.—
 1/32 lehek. Mk. 100.—
 Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% ka'ltm.
 Adressi muutmine 10 mk
 Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Hea toon ja politsei.

Reegi meie luigejatest pööras meie poole küsiruusega, kas võib politseiametnik, teenistuse puhul wormiriideid kandes, termitamise juures mütsi peast ära võtta ja käesuundlemisega luigepeetud naisterahvast austada ning kas on lubatud käesuundlemine ametiruumis mütsides?

Dmal ajal ilmusid mitmesugused käsraamatud, mis luigejatele araseletada püüdsid, kuidas ennast ühel ehk teisel juhtumisel ülemalpidada, et mitte „hea tooni“ nõudmistele vastu ekkida. Juhatati, kuidas süüa ja

juua, kuidas nura ja kahwliit käes hoida, kuidas rääkida, kuidas riides käia, kuidas ... armastada ja naisterahvast austada... Kuid kõige parem käsraamat ei suuda inimest üleskasvatada, temale häid kombeid külgepoofida. Seda peab kodune ja oiaalt kooli kaswatus andma. Inimene, kes wähe haritud rahwa kihis on üleskaswunud ja intelligentse seltskonnana wähe läbi käib, torfab paremas seltskonnas kohe filma, selle peale waatamata, et temal kõik hea tooni reeglid pähe õppitud on. Tema

Juhime politseilehe üksikute numbrite müüjate asutuste ja isikute tähelepanu selle peale, et talitus ainult need politseilehe numbrid, mis lahtilõikamata on, tagasi võtab. Lahtilõigatud eksemplaride eest oleme sunnitud raha sissenõudma.

Talitus.

ülesastumine, liikumine ja kõne eraldumad teda ja näitavad, et tema terve hea toon sunnitud, pahavõitu kooptia kõrgema seltskonna kommetest on.

Parem seltskond, kellega ja läbi käid ja elu ise lihvib inimest. Kuid pahasti ei suuda ka elu õpetused häid kombeid inimesele nti sügavasse juurduda, et tema kõrgema seltskonnaga ühte sulaks. Mõistagi, et siin iga isiku iseloom ja isiklikud omadused oma osa etendavad.

Politsei oma seisukoha poolest on alati seltskonna silma all. Seltskond ei otsusta politsei üle mitte ainult selle järele, kuidas tema oma ametikohtu tekitab, vaid ka selle järele, kuidas tema ennast üleval peab, kuidas üles astub, misjuuresid kombeid tema esitab. See aeg, kus politsei peale üle öla waadati, hakkab meil juba mööda jõudma. Demokraatlikes wabariikis ei wõi ka parema seltskonna uksed politseiametniku eest kinni jääda. Kuid siin seatakse tingimised, millede üldkogu heaks tooniks kutsutakse. Wastab politseiametnik nendele tingimistele, siis ei takista politseiworm tema wastuwõtmist parema seltskonna liikmeks.

Paremas seltskonnas wastuwõetud olla, ei tähenda mitte oma auhunnust kõdistada. Parema seltskonnaga ühinemine arendab inimest, laiendab tema ilmawaadet, ülen-dab wooruseid. Hea tutwus aitab nii mõnestki elyraskusest üle. Nii siis ei tohiks politseinik mitte ükskõikset selle peale waadata, kas parema seltskonna uksed tema ees kinni jääwad wõi mitte.

Meie juba tähendastme, et ka kõige parem käsiraamat ei suuda inimesele kõiki häid kombeid kätte õpetada, ei wõi ka kõiki juhtumisi ettenäha. Siin peab inimese kaswatus, tema taktitunne abiks tulema. Alaltoodud küsimine on ka sarnane, et tema peale üleüldiseid reegleid ettekirjutada ei saa.

Kes on „lugupeetud“ naisterahwas? Naisterahwas, kelle isiklikud omadused sunnivad teda austama, temast lugupeidama. Mõistagi, oma wahel olles wõib politseiametnik tema kätt suudelda, wõib olla ka meeletuletada, et mitte üksi kõi naisterahwal suudlemiseks loodud pole. Kuid teenistuses olles ei oleks sarnane wahetord lubatav.

Wõtame teise näituse. Politseiüleml, kui kõrgem korrapidaja, on näituse awamise puhul koha peal. Nutoft astub wälja, ütlemine, siseminister oma abikaasaga. Mõistagi, kõige esite raporteerib politseiüleml ministrile. Ministri abikaasa tunneb isiklikult politseiülemlat ning ulatab temale terwituseks oma kätt. Sihtne wiisakus nõuab, et politseiüleml, pead paljastades, tema kätt suudleks.

Kui meie ettekujutame politseiniku kokkujuhumist kõrgema seltskonna naisterahwaga kohtulaua ees, kus wiimane, näit, tunnistajana esineb, siis oleks käesundlemine kohtusaalis mitte kohane nähtus. Mõistagi, heast seltskonnast daam ei hakkagi kohtulaua ees oma tutawat kätt-pidi terwitama, kui tema seda enne asjalugust kohtusaalis pole jõudnud teha. Kusagil teistes asutuste ruumides wõiks see wahetord mõistagi wabam olla.

Politseinik ise wõib ühest ehk teisest naisterahwast waga lugupeidada ja teda austada. Kuid politseiniku awalik ülesastumise wiis tema juhtes peab sellest ärrippuma, misjuuresel seltskondlikel astmel temast austud naisterahwas on.

Sead tooni omandada peab iga politseiniku ülesanne olema. Kes häid kombeid pole koduses kaswatuses saanud, püüdku neid tähelepanemise teel, rohkem haritud sõbra juhatusel, ka käsiraamatute abil, omandada. Mitte kohane ülesastumine, hea tooni nõudmiste rikkumine politseiametniku poolt saadab teda seltskonna pilke alla, kõigutab politsei autoriteeti.

Waimuhaiguste wormid.

(5. järg.)

Iga politseinik, iga kohtunik teab, kui mitmed kuritegijad seletawad, et nemad midagi kuriteost ei teadwat, sest nad olla purjus olnud. Et seda asjaolu selgitada, tuleks kindlaks teha, kui palju kaebelune alkoholi pruukis. Kui seda wõimalik pole selgeks teha, siis tuleks tunnistajate läbi niisuguste tundemärkide abil, kui lallitaw kõne ja wanaw kät, tõele läheneda. Kuid

peame meeles pidama, et nii mõnedki kuritegijad enne kuriteo kordasaatmist oma julgustamiseks wiina wõtawad. Nii siis peaksite sarnasel juhtumisel otsusele jõudma, et kuritegu mitte affektis, waid teadwalt korda saadetud on ja et siin mitte süüid wabandama, waid dieti süüid raswendawa asjaoluga tegemist on.

Politseile on latalt tuntud märatsem

joomari tüüp. Sarnane olef on enamiste üleltigse alkoholi joomise tagajärg. Kuid psühhiaatria leiab ka siin ühe, kuigi harva ettetulewa, waimuhaiguse wormi. See on nõndanimetud pataloogiline joowastus.

Kuna alkoholi joowastus järge- ja pitamööda ühes pruugitava alkoholi koguga kujuneb, waldub pataloogiline joowastus korraga inimest. Joowastusest alkoholi tagajärjel wõib inimene korraga kaineks saada. Ohmatas, ootamata hädaohi, äge riid ja teised sarnased põhjused wõiwad joomari peale kainestawalt mõjuda. Pataloogilise joowastuse peale aga ei mõju sarnased asjaolud sugugi mitte.

Harilikus joowastuses wõib inimese tung tegutseda alkoholi mõju all kaunis kõrgele tõusta. Kuid pataloogilises joowastuses tõuseb see tung kõige kõrgema tipuni, ning awalduw ennast kõige metfikumas wägiwallas. Harilikus joowastuses on ärritus kas wastase sõnade ehk tegude läbi motiveeritud, kuna aga pataloogilises joowastuses inimene ka ilma wälise ärritusega põhjendamata tegusi korda jaadab. Harilikus joowastuses on inimene igasuguste asjade peale walmis, mis tema kaines olekus küll korda saatmata oleks jätnud. Ta teeb kingitusi, püüab oma saladused wälja, kihlab ennast jne. Tema kaldub kõigile head tegema, kuid pataloogiline joowastus on alati kuritahtline.

Pataloogiline joowastus lõpeb ikka sügawa unega peale wägiwalla. Kriminalistiika teab kõneleda juhtumistest, kus mõrtsukas oma ohwri juures sügawas

unes eest leiti. Uni on nii raske, et temast ülesäratada mitte igakord korda ei lähe.

Pataloogiline joowastus on umbes sarnane meeletumestus, kuidas meie teda epileptikute juures näeme. Unest ärkates, ei tea haige midagi sellest, mis tema teinud. Kuid tema tegewus iseenejst on otstarbekohane. Kui sarnast haiget enne magamise hood arretereeritakse, siis wõib tema ka oma kuriteo ülestunnistada. Aga peale une ei tea tema omast teost ega ka oma ülestunnistamisest midagi.

Meie tähendajime, et pataloogilises joowastuses haige teod põhjusega ja motiveerimata näiwad. Sellegipoolest wõiwad neil tegudel oma põhjused olla. Salakadedus, tagasihoidud wihkamine, peidetud armukadedus, allasurutud fired ja teised sügawasse peidetud tundmused jaamad pataloogilises joowastuses inimese enese tahtmise wastu elawaks ja awalduwad endid wägiwalla tegudes. On ettetulnud, et soliid perekonnaisa, kes mingiuguseid pahu kalduwusi sugulises elus ülesnäidanud polnud, pataloogilises joowastuses seksuaalkuritegijaks sai.

Pataloogilise joowastuse alla langewad epileptikud psühopaadid ja jündimisest nõrga waimuga isikud. Epileptikule on wäikesest kogust alkoholist küllalt, et teda pataloogilise joowastusega saata. Teiste juures peawad alkoholi juure weel sarnased põhjused seltsima, kui hingeline wäpustus ja üleltigne waimline ehk keheline jõupingutus. Ka peaju põrutus wõib pataloogilise joowastuse põhjuseks saada. (Särgueb.)

Tööstus wõitluses murdwargustega.

Mitmesesised ja armurikkad elumajadesse, äri- ja laduruumidesse sissetungimise wõtted, mis kuritegijate poolt ses suhtes tarwitusele wõetud, on tööstusele kaunis raskeid ülesandeid seadnud. Ühtlasi ootab tähtsam ülesanne lahendust, — misjaguse woolu abil parem oleks lärmi aparaati liikuma panna, kas töötawa wõi rahuliku woolu abil. Tarwitusele olewad konstruktsioonid on senini ainult kitsamates ringides ennast maksma suutnud panna, kuna üldiselt tunnistud normaal-tüüp puudub. Suurema jao kaitseaparaatide juures tarwitatakse mitmesuguselt konstrueeritud kontakti, sellejärgi, kas seinad, ukseid wõi aknad kaitstud peawad jaama.

Esimesed kontaktid, mida elektrikaitses tööstus tunneb, on nõndanimetud sõlmekontaktid. Nende juurest mindi õige pea n. n. wibratsioon kontaktide peale üle, millede ehitus selles seisus, et lihtsalt ehk wedru küljes rippuw kontakti plaatikene põrutuse tõttu teise plaatikeseaga kokkupuuatus ja seega kas woolu ühendas wõi katkestas. Neist kombineeriti wibratsioon kontaktid, mis ka woolu lõppemise ja katkestuse tõttu töötasid. Palju hiljemalt löi tehnika n. n. kuuli-kontaktid, mis selles seisus, et 3 ora otsas wäike wooluühendaw metall-kuulikene seisus, mis põrutuste puhul liikumise tõttu woolu katkestas. Pikema aja järgi loodi n. n. pen-

belfontakt, mis oluliselt mikratfooni kontakti uuendus on ja veel hiljemalt tõmbe ja tõuke kontaktid, mis selles seisab, et pingule tõmmatud nõõr ühte metallist pulka või kangikest hõljuvalt kahe kontakti vahel hoiab. Kui nüüd nõõri tõmmata või lihtsalt puutuda, annab kangikene ühe kontakti kaudu ühenduse; saab aga nõõr läbilõigatud, kargab kangikene vedru abil teisele poole ja loob teise kontaktiga ühenduse.

Kuna seinte, laeade, põrandate ja uffe piitade kaitse — woolu juhed mõrkude abil enam — vähem lahendub, on suuremate klaasist pindade kaitse tehnikale palju raskusi walmistanud. Eriti olid suured, metallist raamidega paljudesse osadesse jagatud tehaste aknad, niisama suured äride waa-teaknad wäga rasked ja tülikad kaitsta. Ennestas farnajel juhtumisel wibratfooni kontaktidega kaitse, tekkiswad raskete sõiduriistade möödasõidust ja tuulepuhan-gutest põrutused, mis wale märguandmise ellu kutsusid. Niisama oli ka tõmbe ja tõuke kontaktidega luugu, mis tuule suru-mise juures, kus akna sissepoole paindus, ühenduse andsid ja wale märguandmise tekitajid. Ka pendelkontaktid, mis akna eesriiete külge kõideti, ei täitnud täiel-

kult oma ülesannet, sest hiired, wõi tuule-tõmme, mis eesriide liituma panid, wõis jällegi wale märguandmist sünnitada, niisama tool wõi kaubapak, mis eesriidele liiga ligi paigutatud, wõis ebalärmi ellu kutuda, kuna wiga raske leida oli.

Wiimajel ajal on wäljamaa tööstusel forda läinud ühte uuemat ülesleidust teha, mis näib ülalkirjeldud puudustest üle aitama. See on n. n. roulean (loe: ruloo) kaitse. Wiimane seisab oluliselt kahest wardast koos, kus juures alumine ülesrullitaw on, mis wõimaluse annab akent päewal waba hoida ja waadet alla-rippuwate nõõridega mitte segada. Wiimased, ühesruuste wahedega jagatud, ühendawad ülemist ja alumist warrast ja hoiawad ülemise aknariide liistu külge paigutatud spiraal vedrud pingul. Kui rippuwad nõõrid koha pealt kõrwale liigutud ehk läbilõigatud saawad, tõmba-wad spiraalwedrud endid kokku ja loowad lärmi sünnitama kontakti.

Ülalkirjeldud uus konstruktsioon on seni kaunis korralikult töötanud, kuid wäljamaa tööstus ei waata selle üleslei-duse kui tehniisa wiimase sõna peale ja teadmata on, mis üllatusi ta wõerawara-armastajatele wcel tuua wõib. —n.

Kriminaal politsei aruandest.

(3. järg.)

Peawalitjuse tegemus.

Kriminaal-politsei asutuste tegemuse üldise juhtimise alal on peawalitjus aruande aasta jooksul wäljaatnud 24 ringkirja, mis lähemalt käsitlewad osafondade asjaajamist, ametnikkude üht-kest kaswatusi nende tegemuse kontrollseerimist ning jälgimise tehnikasse puutuwaid küsimusi. Diakon-dade asjaajamise rewideerimiseks ja ametnikkude wastu tõstetud kaebuste lahendamiseks on inspek-torid koha peale wälja sõitnud 22 korral. Rewi-deerimistel on leitud asjaajamine soowitawas korras olemat. Märgatud vähemad puudused on tõrwalbud.

Sihtlises aruandmiseks, tegemuse ühtlustamiseks ja peawalitjuse poolt kottuseatud tegemuskawade lä-biarutamiseks on aasta jooksul ära peetud 3 oja-konna ülemate koosolekut, igaüks kahepäewalise kest-wusega. Muu seas on nendel koosolekutel aruta-misel olnud tööjaotuse kawa kriminaal- ja wälis-politsei wahel, isikute ja waranduste üleriiklise ot-simise uuendamise kawa ning krim.-politsei amet-nikkude osawõtmine wälispolitseile korraldub kur-

juusteit. Wiimased kats kawatjuse on käesolewal aastal teostatud.

Eriti isikute ja waranduste üleriiklise otsumise uuendamist peab peawalitjus üheses korraldanimaks korralduseks, mis 1921 a. wäljatõõtatud. Uue kor-ralduse läbi on kõrwaldud kõik endise otsumise pahed, nagu pikalbane täit, mitmetordne ümberkir-jutamine politsei asutuses ja sellega ühenduses ole-wad suuremad kulud ning lõpuks otsumismaterjaali korraldamatus, kuna üleriikliste otsumiste korral-damine 1922 a. jaanuarist loondati peawalitjusse, kus terme tõi 3—4 ametniku abil ära tehakse.

Ka 1922 a. jaanuaris alganud krim.-politsei ametnikkude kursuste eri-õpekawad on peawalitjuse poolt 1921 a. koku seatud, lektorid walmis waada-tud ja neile ettevalmistamiseks materjaalid kätte muretsetud.

Et naaberriikide krim.-politseiga kuritegijate jälgimisel tihti koku puutuda tuleb, siis komandee-ris peawalitjus 1921 a. ühe inspektori lühikeks ajaks Soome ja Sakjamaale, et seal isiklikult koha-lisi töõtingimisi tundma õppida ja ühtlasi tutvuu-neda kõige uuemate tehniliste abinõudega, mis ni-

metud maades kuritegevuse vastu võitlemis tar-
vitujele mõetud.

Peavalitjuse toimkonnad.

Peale armeojatonna, kus käitide krim.-politsei asu-
tuste arved ametnikkude kokkuvõtmise mõttes ühi-
selt peetakse, töötasid aruande aastal peavalitjuse
juures veel eelfaristuse teadete ja statistika toim-
konnad.

Eelfaristuse teadete toimkond on saanud aasta
jooksul kohtutelt 9670 karistusteadet. Sama aja joo-
sul on kohtute ja teiste asutuste poolt saadud ja
vastatud järelpärimisi 30.008 isiku kohta. Peale
selle on käinud 1. jaan. 1922 a. lõpetunud fa-
ristusteade aruande aasta jooksul asjatundjate poolt
kontrollitud.

Statistika toimkond.

1921 aastal oli esimene aasta, kus meil kurite-
gevuse statistika pidamist tarvitujele olid
mõetud. Vene ajast päritud puudulikkude kuu-
aruannete ajemel, individuaal kaartid. Viimaste
läbitöötamine on niimõrd lihtsustud, et 3 amet-
nikul võimalik oli aasta jooksul umbes 45.000
kaarti kahe politsei ühikute maakondade ja lin-
nade ning lõpuks kuritegevuse liitide kohajelt kahe
järjekorras toflu võtta. Teisest küljest on kaartide
läbi statistiline andmestik väga palju mõitnud. Kor-
ralik töötamine ühenduses eespooltähendud asja-
olubega oli põhjusiks, et riigi statistika keskbüroo,
juhataja, kuritegevuse statistika järelekorraga koha
peal tutvumedes, oisstarbekohajemaks pidas tema
läbitöötamist ka edaspidi peavalitjuse juure jätta.

Djafonnad.

Meeskond: välisametnikkude koosseis oli 1. jaa-
nuariks 1922 a. järgmine:

Djafonna ülemaid	12
Djafonna ülema abisid	5
Vanemaid ametnikka	51
Nooremaid ametnikka	50
Agentisid	78

Aasta vahetusel vahakohti: vanematele ametnik-
kudele 7, noor. ametnikkudele 2 ja agentidele 1.

Kõige pealt peab tähendama, et aruande aasta
jooksul meeskond tuntavalt püsivamaks on muu-
tunud, võrreldes eelmise aastaga.

Ametist lahkumisi tuli ette järgmisel määral:

Ameti nimetus	Ametist lahkunute arv						Kokku	Kokku rahvameest oli teenist. mõetud aruande a. jooksul
	oma palve peale	Diak. ü. ette- panekul ja matute vä- hendamise	teenist. korra meelega rifu- mise vääralt	Kokku alla andmise teel	Kokku	Kokku		
Djaf. ülemaid	1	—	—	—	1	—	—	
Abisid	1	—	—	—	1	—	—	
Van. ametn.	5	2	1	—	8	2	—	
Noor. ametn.	12	2	5	2	21	7	—	
Agentisid	29	7	7	6	49	21	—	
Kokku	48	11	13	8	80	30		

Teisemal aastal oli lahkunute arv jamade amet-
nikkude hulgas suurem, nimelt oma palve peale 86
ja tagandud 25 juhtumisel.

Siiski torkab silma oma palve peale lahkunud
ametnikkude võrdlemisel juur arv ka aruande aasta
jooksul, mis teeb välja 23% ametnikkude üldarvust
ja 60% aasta jooksul lahkunute arvust. Lahkumise
põhjusiks on enamalt jaolt olnud parema koha saa-
mine erateenistuses, kus palgad tihti suuremad ja
teenistus ise kergem. Peaasjalikult on just krim.-
politsei ametniku piiramata tööaeg see, mis tee-
nistuse paljudele vastumeelsiks teeb. Kuid tähen-
dud pahe ei lae ennaft ühelgi viisil kõrvaldada:
krim.-politsei ametnik peab olema igal ajal kätte-
jaadav. Kuna nüüd alaline ametnikkude vaheta-
mine väljajõppinud meeskonna moodustamist õige
tuntavalt halvab, jett kõige tarvilikumad teadmi-
sed ametioskuse alal mõib ametnik ikkagi kehtvama
praktilise teenistuse läbi omandada ja teisest kül-
jest on omal palvel lahkujad enamasti paremad
ametnikud, keda jelle töitu erateenistuses heameelega
otstitud, siis oleks tungivalt tarvilik ometi abinõu-
sid otstida, kuidas ametnikkude lahkumist vähendada.
Üks mõjuvamatelst abinõudeft oleks lahklemata
krim.-politsei ametnikkude palkade tõstmine, mis
edaspidi teostamist peaks leidma, muidugi nii kau-
golt kui riigi üldine majandusline seisuford jeda
võimaldab.

Kuid nagu juba tähendud, on siiski märgata
püsijäämise talduvusi, mida alljärgnev tabel
1922 a. 1. jaanuaril ametis olnud ametnikkude tee-
nistuses viibimise üle tõendab:

Ameti nimetus	Teenistuses viibinud		
	alla 6 kuud	6- kuuni	üle 12 kuud
Djafonna ülemaid	—	—	12
Abisid	—	—	5
Van. ametn.	—	1	50
Noor. ametn.	4	8	38
Agentisid	4	23	51
Kokku	8	32	156

Kuna meil krim.-ametnikkude ettevalmistamise
asutused puuduvad, siis on ametisje mõtmisel mõi-
malust mõbda eesõigus neile kandidaatidele, kes
varemalt kohtuasutustes eht veneaegies politseis
lahtusetalt teeninud. Ühtlasi on parema tehnilise
kvalitatuje mõttes püütud väljavaldida seejugujeid, kes
peale muu ka lõjaväes teeninud. Nende arv amet-
nikkude hulgas oli aasta lõpul järgmine:

Ameti nimetus	Warematl teeninud				Märklused
	Kohtu ajutus-tes	Wenemaale's krim. politseis	Wenemaale's wõltspolitseis	Sõjaväes	
Dsaf. ülemaid.	3	6	11	10	ühtki ametr. on töigis neijas a'uit. warematl teeninud
Abisid. . . .	—	2	2	4	
Wan. ametr. .	8	8	29	35	
Noor. ametr. .	5	—	18	43	
Agentisid . .	4	3	26	65	
Kokku	20	19	86	157	

1. jaan. 1922 a. ametisolewate ametnikkude haridusline taapind oli järgmine:

Ameti nimetus	Kooli lõpet. ehk sellele wast. hariduse saanud							
	Ühtkool	Õuimnol.	Keat'ool	Kaubandus'ool	End. linnag'ool	Ministeeriumi'ool	Kõh'ool	Walla'ool
Dsaf. ülemaid.	—	—	1	—	11	—	—	—
Abisid. . . .	—	—	—	1	4	—	—	—
Wan. ametr. .	1	3	—	—	26	11	10	—
Noor. ametr. .	—	4	2	1	16	12	15	—
Agentisid . .	—	3	1	—	19	14	14	27
Kokku	1	10	4	2	76	37	39	27

(Lõpp.)

Wenemaa salakuulajate organisatsioonid.

(2. järg.)

Nagu sellest näha, on distsipliini mõttes agentide wastu kaunis wali olnud. Veel waljumat lorda näitab aga käsukiri, mis ühe kahtluse puhul kellegi agendi wastu pearesidendile saadetud. Selles kirjutatakse muu seas: „Pajule pange Tartus saba (walwe) taha ja olge temaga kuradi ettewaatlik. Saba mõiks olla keegi, keda tema ei tunne. Kui aga märkate midagi kahtlast, saate tee pealt eest ära. See on tarwilik“. Nii siis mõisid agendid, kes kuidagi kahtlult äratasid, isegi oma elu tergesti kaotada. On teada ka juhtumisi, kus enamlased siia saadetud agendid mõne aja järele Wenemaale tagasi kutsusid ja seal maha lasksid. Urwatawasti sündis see kahtlustuste pärast.

Üleüldse on kõik salakuulajad üks teise wastu äärmiselt ettewaatlikud olnud. Harwa on agendid peale oma käsija ja tema käsjala, kelle läbi sibe pidamine sündis, veel mõnda teist kaasteenijat tunnud. Kõik nad on oma ette töötanud. Kõrkujaamine sündis neil ikka linnast wäljas, kusa-gil kõrwalises kohas, kuhu mindi juba eelmisel kõrkujaamisel määratud päewal ja tunnil. Kui wahel sibe kadus, siis teatati uuest kõrkujaamise tunnist ja kohast ka ajalehtede kuulutuste läbi, muidugi enne kõrkuäägitud märkide abil, nii et wõhit sellest kõige wahematti aimata ei wõinud.

Kõik salakuulajad elasid nõutawalt registreeritud dokumentidega oma korterites logaalselt ja mõned olid oma tegewuse maskeerimiseks isegi mingijugusesse teenistusse astunud. Suurem osa aga esines angeldejatena. Nende seas olid ka mõned endised Põhja-Lääne armee ohwitserid, kes kui sõjamäe asjanduse tundjad selles ametis teadlikumate teadete kogujatena ilmutusid. Pea kõikidel Wenemaalt siia tulnud salakuulajatel olid Pihkwas valmistatud Eesti Wabariigi isiku- ja sõjamäest wabastamise tunnistused, milledele tarwilisel kor-

ral ka wastawad registreerimise märklused juba ette olid tehtud. Sarnaseid dokumente valmistawad enamlased siit Wenemaale wiidud originaalide järele ja, peab ütlemata, kaunis osawalt, nii et neid ainult terawal wõrdlemisel õigetega ära wõib tunda.

Labatud organisatsiooni peaaesandeks oli wiimajel ajal teateid koguda meie soomusrongide armulise ja laskevarustuslise koosseisu, asukohtade, uuenbuste ja ümberforalduste üle, suur-tükwäe praeguse seijutorra, asukohtade ja juhatuse üle, siis diwiiside suuruje ja laskemoota kadude asukohtade üle. Kindlustatud kohtade üle teadete andmisel kästakse paberil ära tähendada kindlustud koha ümbruskonnas asuwad külad, mõisjad, jõed, teed, fillad, wabrikud, meskid, kirikud, mäed, metsatukad jne., millede märkimiseks wastawad topograafilised märgid kätte on näidatud.

Peale nende ülesannete on enamlased oma agentidele palju korraldusi teinud ja käste annud meie riigi poolt wäljiriididega tehtud salalepingute tekestide muretsemiseks, andes nõu neid ära warastada, kui äraandja leidmine ei õnnesta. Ühe sarnase lepingu hoiukohtki on ära näidatud. Erilisel on kästus kindlaks teha, misjuguste riikidega meil sõjalised lepingud on tehtud ja mis need eneses sisaldawad. Otitawamate andmetena on olnud ka sõjaminiisteeriumi ja teiste juuromate wäeüksuste salajased päewakäjud, millede eest kindel eritaju juba ette on ära määratud.

Kahaliselt on organisatsioon, nagu leitud aruannetest näha, hästi warustatud olnud. Kuu joolul on tema käest sajad tuhanded läbi läinud, maha arwates erakorralised wäljaminekud üffilite tähtsamate teadete eest, mis mõnikord ise kuni saja tuhandeni wõisid tõusta. Ühe sõjaminiisteeriumi päewakäsu eest on üffi 50 tuhat marka maksetud,

kuna teiste eest ühes liigidega 25—30 tuhat marka on lubatud. Diviisi päemaastude eest on maksetud 3000 marka. Raha hulgas, mida organisatsioon oma tegelastele maksis, oli rohkesti Wenemaalt sija saadatud male Eesti raha. Nii leiti ka läbiotfimiisel peareferentide juures male Eesti 5% mõlakohustusi.

Iga agent on peale kulude, mis temal teadete kogumisel eht sõitudel ette mõisid tulla, iga kuu kindlat palga saanud oma mõimiste järele. Kõige suurema palgana näitub 15 tuhat marka ja kõige meiksemana 4 tuhat marka kuus olema. Selle eest olid nad kohustatud kaks korda kuus teateid andma. Teateid kogusid agendid kas isiklike waatluste ja luuramiste läbi eht katjusid soowitud kohta mõne äraandja leida, kes neile raha eest nõutud teateid andis. Wiimast mõtet tarwitasid enamasti referendid. Selleks otstarbeks olid nende korraldusje erisummad antud, mida saatekirjades „sissejõõmise“ rahana märgiti. Ühte suurküüwaie polgu staapi „sissejõõtmiseks“ on 30 tuhat marka saadatud. See summa mõis ära kulutatud saada ilma aruandmata tutwuse ja sõpruse muretsemiseks,

mille järele otsekooste eesmärgide taotlemisele asuti. Sarnasel teel oli meie sõjawägede staapi „sissejõõdetud“ juba enne selle organisatsiooni taotamist teo pealt kinni mõdetud äraandja Mender, kes selle organisatsiooni teenistuses seisis.

Maadeldes organisatsiooni tegewustagajärgi, peab tunnistama, et neil tihti edu on olnud, kuid on ka juhtumisi, kus nad nii mõnesti üksteise teadetele riisti wastukäiwaid andmeid on annud, mis juhatuse Pihkwas segadusse ajanud. Selle eest on agentidele katalisi „noomitusi ja laitu“ osaks saanud.

Niiugune oli Pihkwas juhitud M.-Wenemaa salakuulajate organisatsioon, kes meie riigi alusmüüri õonestamise kallal tegutses. Rahjaks pole see organisatsioon mitte ükfil nähtus Eesti pinnal. Raitjepolitseil läks korda ka Karwas jarnaste jalakuulajate organisatsiooni amalituks teha, kes seal koha peal teateid kogus ja Wenemaale edasi kaatis. Selleks on segatud ka mõned sealse M. Wenemaa kuubanduslise jaatonna teenistuses seiswad isikud.

(Lõpp.)

—3.—

Kirjadest toimetusele.

„Eesti Politseilehe“ toimetusele.

Toimetuse märtuse puhul, mis awaldatud minu kirja peale 13. 5. j. a. politseilehes nr. 22, on minul au selle ülesmõdetud küsimuse kohta weel juure liigada:

1) Lehe toimetajale ei ole mina mitte etteheiteid teha mõelnud, nagu peaks ta jeda tõijes mõttes ärateeninud olema.

2) Mis puutub peale omawalitjuse maksude jissendudmise weel riigi maksudesse, siis mõikfiwad jeda teha maksuinspektorid, kellede juure sellekohased ametnikud ametisse panna.

3) Et küsimus mitte lihtne ei ole, on täitsa tõsi. Ja edasi — toimetus ei saa nõus olla minu arwamisega „kas uusi instituute luua tuleb või mitte, ei ole politseile tähtis“, mille kohta toimetus tähendab: „Walitjusel on terve rida väga tarwilikka ja kasulikka kawatjusi, kuid ta on sunnitud nende teostamisega wotama seni kawa, kui meie majandusline jõud reift üle jaab. Seda peab ta politsei mõistma.“ Siin on minu arwamine ja arusaamine niiugune, kui paljudel teistel wanadel politseinikkudelgi: kōik on selge, kuid kuni riigi majanduslise olukorra paranemiseni on jeda mõimata täita. Seega oletks ka wastus ilma pikema wailufeta lihtne ja lühike: see eht see kawa ei lähe praegu läbi riigi raste majanduslise seisukorra puhul.

Et riigil praegu raste on, siis pean awalikult politseinikkude auks tunnistama, et wiimased sel-

lest väga hästi arusaamad ja mõistamad, sest et nad on väga raste ja wastutusriikka koha peal, kus iiegi oma elu seltskonna julgeoleku eest ohwriks toonud, milleid nähtusi meil ei puudu, wahetpidamata niiuguse palgaga teenistuses on, millega just suuremat kiidelda ei saa, ainult et selleks elukutse walinud. Ja kõige selle peale waatamata, ei ole kunagi politsei korporatsioon mingijuguste nõudmistega eht tahtmistega efinenud, ainult sellega rahul olles, mis antud on, eht olema on.

4) Mis puutub sellesse, et politsei wabastamise üle kõrwalisest kohustustest politseilehes on mitugi korda kõne olnud, siis ongi see just halb, et meie ka Wene eeskujul hakkame ainult kõnelema, kõnelema ja kõnelema. Tarwis wähem jõnu ja rohkem tegu, ja mida mõimata teha, ei maksa rääkidagi, sest mis on sellest kasu, kui teada on, mis peab olema, eht kuidas peab olema, ja endale ei wõi sissejeda „majandusliste olude tõttu.“ Minu arwates on siis nõnda, et ei maksa meeleolu selle tundmisega rasteks teha, et meil jarnane puudus on.

Weel aga tahan siin tähendada, et igas riigis politsei aparaat on üks kõige esimestest ja tähtsamatest ajutustest, mille peale tõijelt waadatakse, ja esimeses järjekorras nõnda talitatakse ja toimetatakse, et tema sissejead riigi kodanikka ja walitjust täielikult rahuldaks.

13. juunil 1922 a.

Raudtee-politseilehem Jwa j t.

tema juure ja pärinud Haidal'i järele. Selle peale annud temale Juuli Nemwalts 100 marka, paludes, et tema esimehel juhtumisel Haidal'i tema juure saadaks. Nemwalts avaldanud soov, et kokkusaamijest Haidal'iga ei tohiks kellegile rääkida. Mõni nädal peale selle tulnud Haidal tema juure ja hoiatanud teda, et tema rajast margast ja Juuli Nemwalts'ist kellegile ei seletaks.

Nagu hiljem selgeks tehti, käinud Nemwalts kihwit jaamas Koidla wallas Oswald Sau juures. Sel ajal, kui uurimist toimetati, viibis Sau teise asja pärast wahi all, Wõru wangimajas. Seal seletanud Sau teistele wangidele seda tapmise lugu, kinnitades, et tapmine sündinud naise ülestihutamisel. Julie Nemwalts käinud tema juures korra rebasepillistid jaamas ja annud nende vastu rufid. Sau olla ühe korra juba waremalt Nemwalts'i juures aida äraldõfunud eesmärgiga, et Nemwalts wälja tuleks, et teda siis püssiga maha lasta, kuid wiimane ei ole wälja tulnud ja plaan jäänud sellepärast teostamata.

Nagu politsei järelewaatuse protokollist selgus, oli sel ööl, kui Nemwalts ära tapeti, murdwargust simuleeritud eesmärgiga, et ohwert aidast, kus jee magas, wälja meelitada. Talli uks oli küll lahti tehtud, kuid puudusid igajugused murdmise jäljed.

Ka ei leitud ehtalgu talli ukse luffu kujukilt, kuid hiljem leidis karjaplita selle kujukilt kuuri alt, kuhu wargad seda panna ei saanud.

Ka nähtud tuntud rõõwast Samuel Haidal'i sel õhtul, kui Gustaw Nemwalts ära tapeti püssiga wälja minemat. Nagu kuulda, saanud Haidal püssi Sau käest, läbiotsimisel leiti jama püss üles Sau wenna juurest. Kui Haidal'i tapmise pärast tagaotsitud, kohtanud Peeri wallas elutsen Anna Hoole teda metjawahel, kusjuures ta Haidal'ist asja üle järelepärima hakanud. Wiimane saanud sealjuures wihajeks ja öelnud: „Ega ma üksi tappa ei ole, kui mind kinni saadakse, siis ei pease ka Ortus.“

Haidal'i läks lorda tabada novembri kuul läinud aastal.

Ülekuulamisel keegi süüalustest ennast jüüdi ei tunnistanud, seletades, et nemad asjast midagi ei tea.

Ää oli sõjaringkonnakohtus arutusel, kus tunnistasjate tõenduse läbi nende süü selgeks tehtud sai, ja kohus mõistis Juuli Britsu t. Nemwalts'i ja Samuel Jakobi p. Haidal'i ja Oswald Wihtli p. Sau — kõigi õiguste kaotamisega eluksajaks sunnitööle; Samuel Jaani p. Ortus — 15 aastaks junnitööle.

Küsimised ja kostmised.

Nr. 1115. Lugeja nr. 635. Küsimine. Kas on wäljamaa liikumata waranduse wolinikul, kui see asub Eesti territoriumil, õigus üürniku käest täit kuu üüri nõuda, kui wiimane on omal kulul korteri täieliku remondi teinud ja selle peale 15.000 marka tulutanud?

Kui ei ole õigus nõuda, kas käib siis see asi (kui tähendud koht asub maal) üüriseaduse „Kiigi Teataja“ nr. 112 § 23 alla.

Wastus. Üriseaduse alla käiwad kõik ruumid, mis § 1 ettenähtud, waatamata selle peale, kes ta omanik on; erandid on ettenähtud seaduses eneses. Kas kõne all olem juhtumine nimelt § 23 alla käib, seda ei saa küsimuses ettetoodud andmete wahesufe tõttu otjustada.

Nr. 1077. Lugeja nr. 2236. Küsimine. Teatawasti on miimes kohas maa raiooni-ülemaatele mõijade planeerimisel politsei-kohad antud. Kas on nende kohtade tarwitajad raiooniülema kohustatud naturaalkohustust kandma, nagu teesid fillutama, walla küüdikorras käima, külakubjas olema jne.

Wastus. Naturaalkohustused lasuwad maa peal; sellega on kohustatud neid

täitma maaomanik. Maarentnik peab neid täitma siis, kui see rendi lepingu järele tema peale on pandud. Järjelitult peab raiooniülema, kes politsei koha saanud, oma kohustust täitma rendilepingu järele.

Nr. 198. Kordnik A. J. Küsimine. On olemas politseijaoskond, mis nelja piirkonda wõi raiooni jagatud. Kui esimehe piirkonna kordnik komandeeritakse komanda piirkonna kordnikule abiks — üheks ehk paariks päewaks — kas on siis eel-pooltähendatud aja eest kordnikul õigus päewaraha saada wõi mitte?

Wastus. Välispolitsei ametnikud saawad ametkohtude eest oma ametkonna piirides Wabariigi Walitsuse poolt 2. nov. 1921 a. wastuwõetud määruse järgi tasu („Kiigi Teataja“ nr. 101 — 1921 a.). Mis puutub ametkonna piiridesse, siis on nad politseipeawalitsuse ülema päewafajuga 7. septembri 1921 a. nr. 72 kindlasti määratud, nimelt ei ole politsei ametnikud ja teenijad õigustatud päewa- ja sõiduraha saama, kui nad liiguwad oma piirkonnas wõi raioonis, kui ka selle maakonna ehk linna politsei ülema piirkonnas, kellele nad alluwad on.

822. „E. P.“ lugeja 1752. Küsimised:

1. „Riigi Teatajas“ nr. 10, lhf. 69 — 1921 a. avaldatud määruse põhjal peab isikutunnistuse kaotamise puhul kaotaja kohaliku politseiülemale sellest teatama ja viimane on kohustatud „R. L.“ ja teistes kohalikkudes ajalehtedes kaotaja kuulutada kuulutama.

Misjulgune politsei ilmub siin kohalikuks politseiks, kas kaotuse koha või kaotaja elukoha järele ja mitmes ajalehes kuulutamine võiks täielik olla? Kui kaua aja pärast võib kaotajale uus tunnistus välja antud saada, ja misjulgune politseiasutus, — kas kaotaja elukoha järele, — peab uut tunnistust välja andma?

2. Kes on kohustatud isikutunnistuse peale sellekohast märkust tegema, kui tunnistuse omanik abiellu astub ehk viimasel lapsed sünnivad? Kas usukommet toimetanud koguduse õpetaja või kohalik politsei? Esimesed praegusel ajal ei taha seda teha.

3. Kas võivad lapsed mõlemi abielupoolte tunnistuste peal ülesmääritud olla või peavad isa oma peal üksi olema? Ja kas võib naispoolele peale abielluastumist, kui tema seeläbi uue perekonnanime omab, jääda endine isikutunnistus, või peab uus, vastava nimeline, välja antud saama? Viimasel puhul, kuidas tuleb tahtada endise tunnistusega?

4. Kui on isikul, „R. L.“ nr. 13, lhf. 1 — 1921 a. — avaldatud määruse põhjal, väljaantud laskeriistaloo aeg täis ja omanik avaldab soovi seda uuendada, kas peab sooviavaldus jällegi palvekirja näol ja 20-margalise tempelmargiga varustatult sisse antama ehk muul teel? Ning kas sünnib luba uuendamine nendesamade tingimistega, mis tarvilik esimest korda luba väljaandmise juures, nagu teadete kogumised jne.?

Vastused: 1. Kohalikuks tuleb lugeda politseid, kelle alluvas piirkonnas teatud isik, kas ajutiselt ehk alaliselt, elutseb. Kuulutamisest „Riigi Teatajas“ ja „Eesti Politseilehes“ on küllalt.

Uut isikutunnistust võib üldnimetud ajalehtedesse antud kuulutuste kviitungite ettenäitamise puhul välja anda politseiasutus kaotaja elukoha järgi.

2. Politsei võib tõendavate andmete põhjal vastavat märkust teha.

3. Lapsed võivad ainult ühe abielupoolte, harilikult isa, tunnistuse peal määritud olla juhtumisel, kui perekond koos

elab. Kui abielupooled lahkus elavad, peavad lapsed selle abielupoolte tunnistuse peale määritud saama, kelle juures nad elavad. Naispoolele tuleb uus vastava nimeline isikutunnistus välja anda ehk tema endise tunnistuse peale sellekohane märkus teha. Uue tunnistuse väljaandmise puhul tuleb vanale isikutunnistusele märkus uue väljaandmisest peale teha ning kausta panna ja asutusele, kelle poolt see isikutunnistus väljaantud, sellest teatada.

4. Laskeriistade lubade uuenduseks sisseantavad sooviavaldused käivad margi maksu alla. Kui teatava isiku kohta politseil tarvilised teated olemas, ei ole loomulikult uut teadete kogumist vaja.

Nr. 1040. Lugeja nr. 5201. Küsimine. 1921 a. 11. veebruaril sai antud minule riigi poolt tarvitada hobune, kus juures olin kohustatud üks aasta, hobuse vastuvõtmise päevast arvates, teenima enne kui tähendatud hobune minu eraomanduseks saaks. Hobune sai 1921 a. jooksul minu poolt väljamakstud.

Paar nädalat ennem, kui tähendatud aasta teenitud sai, juri hobune ära. Kas on hobune tol juhtumisel ikkagi ametliku omandus ja jääb tema isiklikuks kahjuks, või on seal riigi poolt mingisugust korraldust?

Vastus: Pol. peav. ülema pvt. nr. 38 — 18. aug. 1920 a. on § 2 avaldatud tingimised vanemkordnikkudele (raiooniülematele) hobuste müümise kohta. Neist tingimistest on näha, et hobuse müümise momendist arvates tuleb ostjat hobuse omanikuks lugeda, kus juures temale hobuse ostuhinna tasumise juhtes kergendusi on tehtud ja teisest küljest kohustus peale pandud hobust oma järeltulijale edasi m ü ü m a, kui ta hobuse ostmise momendist arvates varem kui ühe aasta pärast teenistusest lahkus. Järjekult jääb ka saadud kahju raiooniülema enese, kui hobuse omaniku, kanda.

Siendus.

Politseilehes 3. juunist, nr. 25, lhf. 429, on tellija nr. 905 küsimuse vastuses piinlik wiga juhtunud asutuse poolt, kes politseilehe juriidilisi küsimusi lahendab. Nimelt on vastuses öeldud, et „käesoleval aastal võidakse ametipuhkust anda neile, kes wahetpidamata riigiteenistuses olnud vähemalt üks aasta, — üks kuu ja neile, kes wahetpidamata riigiteenistuses olnud

wähemalt kuus kuud, — kaks nädalat".
Wastaw Wabariigi walitsuse otsus 24.
märtsist s. a. annab aga ametipuhkuse kü-
simuses järgmised juhtnööbrid:

„Teatada ministriumitele juhtnööbrits,
et riigiteenijatele võib käesolewa aasta
jooksul puhkust anda, juhtumisel, kus sea-
dus seda teist ei korralda, neile kes wa-
hetpidamata riigiteenistuses olnud: 1) wä-

hemalt aasta — kuni 2 nädalani
ja 2) vähemalt 2 aastat — kuni 1
kuuni, tingimiseega, et asutuste jooksew
töö selle all ei kannataks.

„Iga üffiku asutuse teenijate kohta puh-
kuse aja ja järjekorra kindlaksmääramine
jääb nende asutuste juhatuste hoolde.“

Toimetis.

Ametlik osa.

Eiseministri päewatäwuga:

Wabastud: Administratiiv asj. peawalitsuse
sekretäär Fernande Ples's'i, tema omal palwel, 15.
juunist s. a. arwates.

Ümbernimetud: Administratiiv asj. peawa-

litse ujuasjade osakonna asjaajaja Messis Donso-
mit'i sama peawalitsuse sekretääri kohuste täitjaks
15. juunist s. a. arwates. Administratiiv asj. pea-
walitsuse kinnitus-osakonna kantselei ametnik Agathe
Pikner'i sama osakonna asjaajajaks, arwates 1.
aprillist s. a.

Westenurk.

Detektiiv X-kiirtega.

Arthur Reemi jutustus.
(3. järg.)

Meie olime ammu sõpruses kohtu arstiga, doktor
Lesley'ga, ja kaunis fagedasti töötasime temaga
üheskoos. Blighti leidmise tema juures juba eest.
— Kas saite midagi teada? — küsis meilt
Blight.

— Esialgu on veel raske ütelda, — wastas
Craig ja wõttis jeda üteldes tõmmata pudelisse
küllud wälja.

Ta pesi nad hoolikalt puhtaks, et pudelis olnud
aine jätiseb, mis küldude külge olid jäänud, wees
üles julaksid.

— On Teil siin loomi katsete jaoks? — küsis ta
Lesley'lt.

Kohtuarst nokutas peaga.

— Kanapojad? — jatkas Craig küsimist.

— Leghorni kull, — kostis Lesley.

— Andke ta mulle, — palus Craig.

Kennedy pritis ruttu natuke sellest wedelikust,
mis küldude pesemisest oli saadud, walge leghornise
naha alla ja lasi siis kuke lahti.

Lind taganes murra ja hakkas oma jgamisi aetud
fulgi kohendama.

— Waadake, — ütles Kennedy mõne minuti järel,
kui meie teised juba leghorni olime unustanud.

Tema helepumane hari oli walgeks läinud; weel
mõne filmapilgu järel läks ta tumesiniselt; muidu
ei olnud kull millesgi kannatanud.

— Mis see on? — küsisin ma imestusega
Craig'ilt.

— Ergotiin, — wastas ta. — Wähemasti on see
tema mõju näitaja.

— Ergotiin, — tõrdas doktor Lesley ja ulatas

raamatu seemariinilt. Pärast mõne lehekülje läbi-
lehitsemist luges ta:

„Weel ei ole ergotiini lahutamise juhtumisi teha
orgaanide kudede küljest olnud. — Võib katset teha
Dragendorfi süsteemi järgi, kuid tagajärg kahtlane“.

— Jgatahes Dragendorfil ei õnnestanud, — tä-
hendas Dr. Blight.

Lesley wedas sõrmedega weel kahe-kolme raa-
matu selga mööda ja walis wiimaks ühe nendest
wälja.

„On mõimata ergotiini teha kudede küljest lahu-
tada, et tema juuresolekut kindlaks teha“ — lu-
ges ta.

— Täitja mõimata, — kinnitas kiirelt Dr.
Blight.

Ma lasin pilgu ühe arsti pealt teise peale käia.
Kas tõesti wiimaks oli leitud kardetan ja „kinni-
püüdmata“ kühwi?

Kennedy waitis.

— Wist lubate Teie mulle lahunu teha sifemis-
test orgaanidest mõnda jaoks wõtta? — küsis wi-
maks Craig Dr. Lesley'lt.

— Olge hea, — ütles kohtuarst.

Meie läksime hilja koju; järgmisel hommikul aga
tõusis Craig ammu enne mind üles ja ma leidisin
teda, nagu arwasin, laboratooriumist.

Wäga hilja, peale kesspäewa, lõpetas Craig asja,
mis ta oli ettewõtnud, mõistatusse seletust lugemata
arwu torulaste, kolbede, reaktiivide, julakiste ja
muude abinõude waral otstides.

— Ma lähen Jacquot' juure, — ütles ta kulu-
nud, wedelikude plekke täis kuube seljast heites ja
wiisakamaid riideid selga pannes.

Ma läksin temaga.

Jacquot' pood ajus Bondi tänawal; Jacquot ise

oli kõhn väikest lastu prantslane, hästi konjerveerunud ja laitmataalt riides.

— Ma olen mr. Moorhouse'i, tuntud Ameerika kaevanduste omaniku ja haruldaste asjade armastaja agent — ütles Kennedy, kui meie kaupluse sisse astusime. — Teie lubate mulle waadata?

— Muidugi, olge nii lahke, monsieur, — ütles kaupluse laulva häälega magusalt. — Mis humitab Teie patrooni kõige rohkem? Pildid? Mööbel? Väsi...

— Peaegu kõit, mis haruldane ja ilus on, — ütles Craigh, Jacquot'ile filma waadates, ning lihas juure, — ja ta ei hooli vahast, kui aga asjad temale meeldivad. Minule on aga üks asjaolu väga, ülimalt tähtis.

Jacquot' tõstis Craigh'i peale uurima pilgu.

— Hinnaalandus, — rääkis Kennedy tähendusrikkalt edasi; — Teie mõistate; ma räägin wahetalituse protjendist. Nõu hind ei tähenda palju; jebajama ei ütle ma mitte oma lastuõja kohta. Mõistate?

— Täiesti, — lausus prantslane naeratuslega. — Seda me juba korraldame.

Umbes tund aega luustisime meie mööda pikki kühjetiivade ladusid edasi ja tagasi; waimustasime kord „bulli“ lauakeste, kord „jacob'i“ laua üle; tegime pooleldi ostukaupa mitmesuguste asjade peale, pärisime teateid selle, teije ja kolmanda kohta.

Mitte rahuldatud kõigest sellest, mis nii isuäratavalt kaupluse eesosas oli wäljapandud, astus Kennedy waheseina taha warem, kui Jacquot teda sai peatada, ning pööras pildi, mis näoga seina poole oli, ümber. Ma kohtusin. Craigh'i käte wahel oli Watteau „Pidu“.

— Tore, — lausus Kennedy hästi järeloomatunud waimustusega, just sel minutil, kui Jacquot meie juure astus.

— Ah, monsieur, — ütles kaupluse, — see on ju ainult koopia ja mitte müügi jaoks.

— Mulle näib, minu sõbral, mr. Faberil, on ta koopia, — tähendas Craigh. —

— Mis Flemingi pintslist? — küsis nähtawasti sügawasti humitunud Jacquot.

Kennedy kehitas õlaid.

— Teie lubate mulle üleswõtteid teha mõningate haruldastest, et neid näidata mr. Moorhouse'ile? — küsis mõne minuti pärast Craigh. — Ma näen kaunis palju asju mis teid wõiksid humitada.

— Muidugi, — wastas Jacquot. Siis, tungimalt Kennedy otsa waadates, lihas ta madalama häälega juure: — Aga mr. Moorhouse'i wõib... hm... humitada wahest see pilt... Watteau „Pidu“?

Mu süda jäi ühelt filmapilguks seisma. Kas meie päris tõesti õige jälje peale jattusime?

Jacquot kumardas Kennedy poole ja lihas juure:

— Mitsipärast algupära pähe mitte müüa selle, waid teije koopia, natuke lihtjama? Mis?

Ma mõistisin. Kennedy andis ennast kelmi eest wälja ja temaga taheti kelmi kumbel kaupa teha.

— Müüa järeltehtud Watteau? — küsis ta, nagu olets ta ettepanekust waimustatud.

Jacquot' nokutas peaga.

— Mitsipärast mitte? Mõtelge, monsieur; paljud Rubens'id, van-Dalsid, Rembrandi'id ilutsenud sel-
lel maal ja samal ajal ta wäljamaal. — Jacquot naeratas. — Kas Teie tõesti sellest kunagi kuulnud ei ole?

Kennedy näis tema ettepaneku üle järeloomatunud waimustatud.

— Ma waatan, — ütles ta wiimaks, kui hak-
tasime ära minema, — ja annan Teile oma otius-
sest siis teada, kui tulen üleswõtteid oma patrooni
jaoks tegema.

(Särneb.)

Wäljaandja: Toimetuskomisjon.

Wastutaw toimetaja: A. Reinberg.

K u u l u t u s e d.

**Tunnustakse maksuwusetaks kaduma-
länud isikutunnistused järgmiste
nimede peale:**

Runingas, Anna Hendriku t., w. a. Tõstamaa wallawal.

Jakowlew, Jakob Jakobi p., w. a. Tallinna l. pol. 1. jsk. 1921 a., nr. 13311.

Jürgenson, Georg Aleksandri p., w. Pärnu l. pol. jsk. 28. 2. 1920 a., nr. 10031.

Höwmeil, Kai Mardi t., w. a. Rääma wallaw. 15. 12. 1919 a., nr. 2.

Wainberg, Karl Gustawi p., w. a.

Rääma wallaw. 18. 12. 1919 a., nr. 119.

Tolp, Herta Juhani t., w. a. Pärnu l. pol. jask. 1. 12. 1919 a., nr. 1552.

Mitt, Juhani Juhani p., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 11. 5. 1920 a., nr. 11006.

Poolak, Geord Marie p., w. a. Pärnu l. pol. ülema p. 1920 a., nr. 11194.

Kaus, Leena Mardi t., w. a. Pärnu l. pol. ülema p. 1920 a.

Stafenau, Alide Hansu t., w. a. Mõisaküla alemival. 1920 a.

Tamm, Eduard Gustawi p., w. a.

Kalvi wallaw. 1921 a. juulikuul, nr. 1625.

Kruus, Johan Johani p., w. a. Järwe wallaw.

Kool, Amilda Johani t.

Kiskhfer, Magnus Johani p., w. a. Mäetaguse wallaw.

Keikmann, Marta Otto t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 13. 12. 1919 a., nr. 4698. (2630)

Peterjon, Mart Karli p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 20. 12. 1919 a., nr. 5904. (2630)

Kaumow, Boris Alekxandri p., w. a. Tartu linna pol. 1. jsk. 21. 4. 1920 a., nr. 8380. (2630)

Keiss, Alekxander Peetri p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 25. 11. 1919 a. nr. 1004. (2630)

Kohst, Gertrud Rudolfi t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 1. 12. 1919 a. nr. 1558. (2630)

Kiimann, Kadejchda Aleksei t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 11. 12. 1919 a. nr. 4125. (2630)

Kuuse, Hella Johani t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 10. 12. 1919 a. nr. 2577. (2630)

Kuulli, Kristjan Peetri p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 15. 12. 1919 a. nr. 4914. (2630)

Brandt, Marie Johani t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 8. 5. 1921 a. nr. 10313. (2630)

Kass, Helmi Joosepi t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 20. 2. 1920 a. nr. 7688. (2630)

Keimann, Dawet Johani p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 16. 12. 1919 a. nr. 4960. (2630)

Sangast, Pauline Jafobi t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 11. 12. 1919 a. nr. 3692. (2630)

Schmidt, Salme Georgi t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 12. 12. 1919 a. nr. 4415. (2630)

Unt, Elmar Jüri p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 24. 12. 1920 a. nr. 10106. (2630)

Siim, Julianna Jaani t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 4. 12. 1919 a. nr. 2254. (2630)

Teruff, Gustaw Ewaldi p. w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 25. 6. 1920 a. nr. 8950. (2630)

Uren, Hendrik Augusti p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 13. 12. 1919 a. nr. 4466. (2630)

Sosst, Anna Martini t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 11. 12. 1919 a. nr. 4121. (2630)

Sellat, Lembit Jaani p., w. a. Keeni wallaw. 28. 12. 1920 a. nr. 382. (2630)

Roose, Sinaida Toomase t., w. a. Kopska wallaw. 15. 2. 1920 a. nr. 675. (2630)

Plint, August Jaani p., w. a. Walga l. pol. ülema poolt 30. 1. 1920 a. nr. 6407. (2630)

Weide, Anna Hendriku t., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 5. 12. 1919 a. nr. 2643. (2630)

Polmer, Jaan Gustawi p., w. a. Pärnu l. pol. ülema poolt 7. 10. 1920 a. nr. 12295. (2630)

Peetjon, Elmar Gustawi p., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 12. 12. 1919 a. nr. 4069. (2630)

A.-S. RENOMMEE
Tallinn, S. Kompani t. 40.

7535

Oksjoni kuulutus.

1922 a. juuli kuu 8. päewal s. a. kell 10 hom. saab Peningi wallam. juures Jüri Kure liikuw warandus—3 lammast, hinnatud a 400 mk. oksjoni teel ära müüdüd. Enampakkumine algab nmetud hinnast.

Oksjoni põhjus: Jüri Kure 1920 aasta normiwiilja waheraha 1200 marga mitte maksmise pärast.

Anijal, 21. juunil 1922 № 2178.

8034 Raasiku politsei jaoskonnaülem Tobias.

Teadaanne

5. juulil 1922 a. kell 10 hommikul saab Kaarma-Suures wallas, Muratsis kod Aleksander Tornbergi juures mitmesugune liikuw warandus, mis koos sel-sab koduloomadest ja majapidamise asjadest, oksjoni viisil, enampakkumise teel äramüüdüd Peeter Watteli nõudmise tasumiseks 15 722 marga wäärtuses.

Müügile tulewaid asju wõib näha oksjoni kohal pool tundi enne müümist.

Kuresaares, 17. juunil 1922 a. № 5676.

Saaremaakonna Politsei Ülema eest:

W a l l.

Sekretäär: (alkirj).

5198

Esimene auhind Tallinnas 1921. a. Hõbeauraha Pariisi ilmanäitusel 1900 a.

Keemiatehas

Dr. chem. A. Stange ⁰/_Ü

Tallinn, Telliskivi tän. 3. Kontor: Rataskaewu tän. 6, telefon 10-97.

Dekstriin, walge ja kollane.

Taimeliim, tünnides ja tuubedes, paber, klaasi, pleki jne. peale kleepimiseks ja gummeerimiseks.

Naha-apretuur, must ja pruun, jalanoõude ja muu igasuguste peenemate nahkasjade jaoks.

Nahamääre „Degras“.

Kirjalakk, pulkades ja tahwliites.

Tubaka-ekstrakt, taimedele kahjulikude putukate häwitamiseks.

Kristall-seep, lille-sep, karbool-seep, täiesti läbipaistwad.

Karbool-tõrwaseep.

Wedel seep „Orto“, õrnade riiete pesemiseks.

Seebipulber „Blankit“, täiesti kahjuta pesule.

„Citrovanillin Kola“, pea- ja närwide-walu wastu.

Linnas-Eucaliptol-Mentol kompwekid, kõha wastu.

Linnas-ekstrakt sisaldab diastaase ja vitamiine.

Puuwilja, marja, likööri ja limonaadi essentsid.

7536

Nõudke hinnakiri.

Jalanõude äri

August Malter

S. Karja tän. 2, Tallinn.

Suur wäljawalik häid
Ameerika, Soome ja
kohalikke kingi ja

:: :: saapaid. :: ::

Môõdukad hinnad.

7532

Phänomobil

ei ole mänguriist, waid 4-tsil.,
4-taktiline 12 P. S. mootor
BOSCHI magneet-süütajaga.

Majandusliselt kõige tulusam ja
ajakohaste mõnusustega sisseseatud

moodne sõiduriist,

mis ainuüksi wastab kõigile sõiduriista nõuetele, nagu: hõlbus juhtimine, kindel käik, elegantsus jne.

Phänomobil

on kõige kohasem sõidu jaoks
kui ka weo- ja haigewankriks.
Lähemaid teateid annab esitaja

A.-S. „Derkahag“
Suur Brookusmägi 16, krt. 3.

7531

J. Paulson

Riisentalampi t. 4, tel. 18-11, Tallinnas

Soome auru rehepetsu garnituurid

„Kullervo“

ja muud põllutööriistad

7530

**Esimene Eestimaa
Mehaaniline
Saapawabrik**

ESTOKING

Tallinnas,

Suurel Tartu maanteel nr. 61-c.

Telegrammi adress:

„Estoking“—Tallinn.

Kõnetraat nr. 13-06,

walmistab suuremal määral, wõrdlemata headuses, wõistlemata odawate hindadega igatseltsi meeste, naiste ning laste

jalanõusid.

Wabriku juures olewast ladust müüakse suuremal arwul juht- ja kroomnahast meesterahwa nõõrsaapid, niisama ka sandaale mitmesuguses suuruses.

Üksikute paaride wiisi on saapad müügil paremates saapakauplustes ja tarwitajate-ühisustes, niihästi pealinnas kui ka prowintsis.

6280

TÄHELEPANNA KAUPMEESTELE!

Kõige kasulikum pudu- ja moodikauba sisseostu-koht on

SUUR-KARJA t. 15
TALLINNAS

kus hinnad wõrdlemata
:: :: :: odawad! :: :: ::

Kõige austusega
W. EHRENSTEIN

SUUR-KARJA t. 15

7529

G. SCHEEL & Ko.

TALLINNAS.
ASUTATUD 1884. A.

Toimetab kõiksugu pangaärilisi
:: transaksioone. ::

6634

E. T. K. EESTI TARWITAJATE KESKÜHISUS

Tallinnas, Wiruwärawa puistee nr. 15.

Üleriikline ühistegeliste ettevõtete suurkaubandusline keskkoh. Liikmeid 250 ühisust, 100.000 liikme ja üle 300.000 tarvitajaga.

Muretses ja müüs kaupe:

1917. a.	Rbl.	1.862.000.—
1918. a.	Emk.	4.269.000.—
1919. a.	"	38.418.000.—
1920. a.	"	210.971.000.—
1921. a.	"	850.000.000.—

Uusi liikmeid võetakse vastu ja antakse nõu uute ühisuste asutamiseks.

6632